

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/71/2020
Identifikačné číslo spisu: 4414212046
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Lenka Praženková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4414212046.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Andrei Belanovej, trvalým pobytom v Ivanke pri Nitre, Novozámocká 370, IČO: 34 520 406, zastúpenej Mgr. Ing. Evou Solčánovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Sládkovičova 1, proti žalovanému: Pôdohospodárskej platobnej agentúre, so sídlom v Bratislave, Hraničná ul. 12, IČO: 30 794 323, o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy a o zaplatenie 6.398,22 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/19/2019-617 zo 16. januára 2020 takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania p r i z n á v a v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 15Cb/124/2014-544 zo 7. decembra 2018 určil, že odstúpenie žalovaného od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „NFP“), uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 21.12.2009 (ďalej aj „Zmluva“), vykonané žalovaným podaním zo dňa 11.11.2013, je neplatné. Zároveň vo výroku II. súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 6.398,22 eur s 8,75 % ročným úrokom z omeškania od 20.04.2013 do zaplatenia. Vo výrokoch III. a IV. súd priznal žalobkyni a štátu nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala voči žalovanému zaplatenia 6.398,22 eur s 8,75 % ročnými úrokmi z omeškania od 20.04.2013 do zaplatenia. Zároveň sa domáhala určenia, že odstúpenie žalovaného od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. NR00486, uzavretej medzi účastníkmi dňa 21.12.2009, vykonané písomnosťou: Odstúpenie od Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. NR00486, číslo: 400/5589/2013 zo dňa 11.11.2013 je neplatné.

3. Uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie predchádzal rozsudok č. k. 15Cb/124/2014-361 zo dňa 16. novembra 2016, v ktorom súd prvej inštancie žalobu zamietol. Súd priznal žalovanému a štátu nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni vo výške 100 %. V dôsledku podaného odvolania žalobkyňou Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací, uznesením sp. zn. 26Cob/17/2017-428 zo dňa 21. septembra 2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 15Cb/124/2014-361 zo dňa 16. novembra 2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa sa v konaní domáhala jednak určenia neplatnosti odstúpenia od zmluvy žalovaným, ako aj nároku na zaplatenie sumy 6.398,22 eur. Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou žalobkyne obsiahnutou v odvolaní a mal za to, že súd prvej inštancie neposkytol odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s nárokom uplatneným v konaní. Vo vzťahu k prvému uplatnenému nároku (určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy) odvolací súd zhodne ako odvolateľka konštatoval, že v odseku 31. rozhodnutia súdu prvej inštancie v celku podrobne rozoberá aspekty naliehavého právneho záujmu v teoretickej rovine a zároveň poukazuje aj na ustálenú judikatúru NS SR. Odvolací súd konštatoval, že z uvedenej teoretickej roviny súd prvej inštancie predmetné konštatovania nepreniesol do roviny konkrétneho prejednávaneho sporu, keď z rozhodnutia nie je zrejmé, prečo v danej konkrétnej veci nepovažoval súd naliehavý právny záujem za preukázaný. Uvedené konštatovanie sa vzťahuje aj na druhú časť žalobkyňou uplatňovaného nároku, t. j. nároku na zaplatenie sumy 6.398,22 eur s prisl., ako nároku z titulu zmluvného plnenia, ktoré žalobkyňa odvodzovala zo zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku uzavretej so žalovaným. Súd prvej inštancie vyhodnotil uplatnený nárok ako nedôvodný bez toho, aby si aspoň ako predbežnú otázku vyhodnotil, či odstúpenie od predmetnej zmluvy žalovaným bolo platné alebo nie s poukazom na ust. § 351 Obchodného zákonníka. Odvolací súd ďalej vytkol súdu prvej inštancie, že aj v prípade, ak by považoval odstúpenie od zmluvy za neplatné, vo vzťahu k druhému uplatnenému nároku absentuje v jeho rozhodnutí právne posúdenie žalobkyňou uplatneného nároku.

4. V novom rozhodnutí (rozsudok č. k. 15Cb/124/2014-544 zo 7. decembra 2018) súd prvej inštancie na základe zisteného skutkového a právneho stavu mal za to, že v konaní medzi stranami nebolo sporné, že strany uzavreli Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „Zmluva o NFP“), predmetom ktorej bola úprava zmluvných podmienok, práv a povinností zmluvných strán pri poskytnutí nenávratného finančného príspevku žalovaným žalobkyni ako konečnému príjmateľovi, a to za účelom spolufinancovania skutočne vynaložených oprávnených výdavkov na realizáciu schváleného projektu v zmysle Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013, kód projektu: 110NR0800486, názov projektu: Investícia do modernizácie poľnohospodárskych strojov a výstavby skladu SHR Andrei Belanovej s tým, že miesto realizácie projektu bola X. N. R.. V dôsledku odstúpenia žalovaného listom č. 400/5589/2013 zo dňa 11.11.2013 od Zmluvy o poskytovaní nenávratného finančného príspevku, medzi stranami zostalo sporné, či žalovaný dôvodne a platným spôsobom odstúpil od vyššie špecifikovanej zmluvy.

5. Súd prvej inštancie v prípade žaloby o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy poukázal na ustanovenie § 137 písm. c/ CSP, podľa ktorého žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. Existenciu naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení súd považoval za preukázanú z dôvodu, že medzi stranami sporu existuje stav objektívnej právnej neistoty, právne postavenie žalobkyne je ohrozené a tento stav právnej neistoty nemožno odstrániť inými právnymi prostriedkami (žiadosť žalovaného o vrátenie vyplatených finančných prostriedkov (poukazujúc práve na odstúpenie od zmluvy a oznámenie žalovaného o začatí správneho konania vo veci vrátenia neoprávnenej platby č. 600/123-SK/2014 zo dňa 08.02.2016. 10).

6. Bolo zistené, že žalovaný v písomnom odstúpení od zmluvy namietal, že žalobkyňa nepreukázala splnenie kritérií spôsobilosti a to, že investícia je v súlade s normami Spoločenstva pre danú investíciu, čo mala preukázať pri poslednej žiadosti o platbu. Výtýkaný nesúlad žalovaný v písomnom odstúpení od zmluvy žiadnym spôsobom nešpecifikoval a nekonkretizoval. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním nezistil, že by Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku špecifikovala spôsob preukazovania splnenia kritérií, na základe ktorých by bolo možné skonštatovať, či sú alebo nie sú investície v súlade s normami Spoločenstva pre danú investíciu. V konaní súd prvej inštancie považoval za preukázané, že Obec Ivanka pri Nitre - stavebný úrad - vydal dňa 19.12.2012 kolaudačné

rozhodnutie č. SP905/2009/2012-006-Uh, ktorým podľa § 83 Stavebného zákona povolil užívať stavbu „Sklad ovocia a zeleniny“. Predmetné kolaudačné rozhodnutie bolo vydané pre stavebníka - žalobkyňu. Súd ďalej považoval za preukázané, že žalobkyňa nakúpila poľnohospodárske stroje uvedené v zmluve, dôkazom čoho sú závery kontroly vykonanej žalovaným dňa 13.06.2013 na mieste. V písomnom odstúpení od zmluvy žalovaný presne nevymedzil v čom spočívalo nedodržanie ním vytýkaného kritéria spôsobilosti, v dôsledku čoho súd prvej inštancie vyhodnotil odstúpenie od zmluvy ako neplatné, a to aj pre nedostatok určitosti tohto právneho úkonu.

7. V odstúpení od zmluvy žalovaný ďalej namietal, že investícia sa musí využívať najmenej 5 rokov po podpise Zmluvy, pričom nesmie prejsť podstatnou zmenou, a že ani túto podmienku žalobkyňa nespĺnila. Svoje tvrdenie o ovplyvnení povahy investícií žalovaný odôvodňoval údajmi zistenými na LV č. XXXX pre kat. územie X. N. R. s tým, že stavba žalobkyne na parc. č. XXXX/XX bola v čase vykonania kontroly naďalej vedená ako rozostavaná stavba napriek tomu, že príslušný stavebný úrad vydal kolaudačné rozhodnutie, ktorým povolil užívanie stavby. Podľa súdu prvej inštancie nebolo sporné, že žalobkyňa žalovanému pri podaní tretej žiadosti o platbu preukázala vlastníctvo stavby „Skladu ovocia a zeleniny“ kolaudačným rozhodnutím. Súd sa stotožnil s tvrdením žalobkyne, že následný zápis stavby do katastra nehnuteľností mal len deklaratórne účinky. Samotný zápis stavby do katastra nehnuteľností nemá dopad na okamih nadobudnutia vlastníckeho práva k stavbe. V konaní žalovaný vlastníctvo žalobkyne ku skladu ovocia a zeleniny nenamietal, namietal nezrealizovanie vstavaného chladiaceho boxu. Skutočnosť, že chladiaci box nebol v sklade ovocia a zeleniny vybudovaný, nebolo medzi stranami sporné.

8. Ďalšiu námietku žalovaného, že mu žalobkyňa neoznámila zmenu dodávateľa stavebnej časti pôvodne vybraného vo výberovou konaní, v dôsledku čoho malo dôjsť k neoprávnenému zvýhodneniu iného subjektu, súd rovnako nepovažoval za dôvodnú a preukázanú. O tejto skutočnosti žalobkyňa informovala žalovaného listom zo dňa 20.02.2012 a žalovaný listom zo dňa 29.03.2012 súhlasil s uskutočnením verejného obstarávania na dodávateľa stavebných prác. Na základe uvedených skutočností nemožno považovať predmetné tvrdenie žalovaného za preukázané.

9. Podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa splnila aj kritériá preukázania vlastníctva, resp. iný právny vzťah oprávňujúci užívať predmet projektu pretrvávajúci najmä šesť rokov po predložení žiadosti o nenávratný finančný príspevok s výnimkou špecifických prípadov odkazujúc na kolaudačné rozhodnutie, ale aj list vlastníctva č. XXXX pre kat. územie X. N. R.. Súd uviedol, že v prípade výstavby objektov sa uvedené kritérium preukazuje pri podaní prvej žiadosti o príspevku po skolaudovaní stavby. Žalovaný tvrdil, že projekt získal za svoje zameranie na skladovanie ovocia a zeleniny, vrátane zabudovaného strojnotechnologického vybavenia výlučne na skladovanie vlastnej produkcie v rámci bodových kritérií 45 bodov z celkového počtu 75 bodov. Súd mal za to, že žalobkyňa v danom prípade preukázala, že je vlastníčkou predmetného skladu ovocia a zeleniny, pričom uvedená skutočnosť je zrejماً jednak z vyššie uvedeného kolaudačného rozhodnutia, ale aj z LV č. XXXX pre kat. územie X. N. R..

10. Žalovaný ďalej namietal, že žalobkyňa realizovala výstavbu skladu ovocia a zeleniny bez vstavaného chladiaceho boxu. Súd prvej inštancie však zistil, že z bodovacieho kritéria, za ktorého žalobkyňa uplatňovala body, nevyplýva, že by podmienkou na získanie bodov pre projekt bolo vybudovanie chladiaceho boxu, ale projekt mal byť zameraný na pozberovú úpravu a skladovanie ovocia a zeleniny vrátane zabudovaného strojnotechnologického vybavenia výlučne na skladovanie vlastnej produkcie (do 100 %), pričom oprávnené náklady na sklad k celkovým oprávneným nákladom na celý projekt musia predstavovať viac ako 65 %. Z tabuľky č. 14 (príloha zmluvy) bolo zistené, že celkové oprávnené výdavky na projekt bez DPH po vykonaných korekciách predstavovali spolu 1.092.133,55 eur, z čoho investícia do poľnohospodárskych strojov predstavovala sumu 267.824,06 eur a investícia do stavby skladu ovocia a zeleniny predstavovala sumu 824.309,49 eur. Pomer investície skladu k celkovým oprávneným výdavkom na projekt sa vypočítal ako pomer 824.309,49 eur k 1.092.133,55 eur, čo predstavuje 75,48 %. Pomer investície skladu k oprávneným výdavkom na projekt bol teda 75,48 %, čo bolo viac ako 65 %, a preto žalobkyňa dostala za projekt 45 bodov v rámci bodovacieho kritéria č. 2. Oprávnené výdavky na chladiacu časť skladu boli podľa rozpočtu vo výške 70.297,81 eur. V prípade,

ak by žalobkyňa neplánovala zrealizovať chladiacu časť skladu ovocia a zeleniny, boli by oprávnené výdavky na stavbu 754.011,68 eur (824.309,49 eur - 70.297,81 eur) a oprávnené výdavky na celý projekt by tak predstavovali sumu 1.021.835,74 eur (suma za stroje 267.824,06 eur + suma za stavbu 754.011,68 eur). Aj v tomto prípade by pomer investície skladu k celkovým oprávneným výdavkom na projekt bol viac ako 65 %, keďže pomer oprávnených výdavkov na stavbu skladu ovocia a zeleniny (754.011,68 eur) k oprávneným výdavkom na projekt (1.021.835,74 eur) je v takomto prípade 73,79 %.

11. Ďalej bolo konštatované, že stavebné práce na stavbe skladu ovocia a zeleniny boli vykonané v súlade so stavebným povolením a projektovou dokumentáciou. Žalovaný v rámci tohto svojho tvrdenia neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že by sklad ovocia a zeleniny bol vybudovaný v rozpore s nimi. V tejto súvislosti bolo poukázané, že samotná zmluva stanovuje maximálnu výšku nenávratného finančného príspevku, pričom podľa článku III. odsek 7. zmluvy konečná výška nenávratného finančného príspevku, ktorý bude vyplatený konečnému prijímateľovi sa určí na základe skutočne vynaložených, odôvodnených a riadne preukázaných výdavkov na realizáciu projektu. Z uvedeného vyplynulo, že maximálna výška príspevku nebola stanovená pevnou sumou. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti, ako aj s poukazom na závery vykonanej kontroly žalovaným u žalobkyni dňa 13.06.2016, podľa ktorých neboli zistené porušenia rozhodujúcich ustanovení zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, súd dospel k záveru, že žaloba žalobkyne je v časti určenia neplatnosti odstúpenia žalovaného od zmluvy dôvodná, a preto v tejto časti žalobe vyhovel.

12. Žiadosťou o platbu zo dňa 14.12.2012 žalobkyňa požiadala o tretiu záverečnú platbu - refundáciu oprávnených výdavkov v sume 12.796,44 eur, t. j. o zaplatenie sumy 6.398,22 eur (50 % oprávnených výdavkov). Splatnosť uvedenej sumy nastala v súlade s článkom V. odsek 11. zmluvy dňa 19.04.2013. V konaní nebolo sporné, že žiadosť žalobcu o platbu bola u žalovaného zaregistrovaná dňa 19.12.2012 a rovnako nebolo sporné, že žalovaný nenávratný finančný príspevok na základe uvedenej žiadosti žalobkyni nepreplatil. Vzhľadom na skutočnosť, že súd určil, že odstúpenie od zmluvy je neplatné, a tiež s poukazom na skutočnosť, že žalobkyňou bol dodržaný účel a cieľ projektu aj napriek vybudovaniu skladovej haly bez vstavaného chladiaceho boxu (pretože boli zachované pôvodné technické parametre predmetu realizácie schváleného projektu) uložil súd žalovanému aj povinnosť zaplatiť žalobkyni žalovanú sumu 6.398,22 eur, v ktorej časti považoval žalobu rovnako za dôvodnú. Keďže sa s plnením peňažných záväzkov dňom 20.04.2013 (t. j. po uplynutí 4 kalendárnych mesiacov odo dňa doručenia kompletnej žiadosti žalovanému) žalovaný dostal do omeškania vznikla mu povinnosť zaplatiť žalobkyni aj úroky z omeškania. Výška úrokov z omeškania medzi stranami sporu dohodnutá nebola. Žalobkyňa si uplatnila úroky z omeškania v nižšej úrokovej sadzbe (8,75 % ročne) ako bola úroková sadzba zákonných úrokov z omeškania pre obchodnoprávne vzťahy (9,75 % ročne), a preto jej súd takto uplatnené úroky z omeškania priznal.

13. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 26Cob/19/2019-617 zo 16. januára 2020 potvrdil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky č. k. 15Cb/124/2014-544 zo 7. decembra 2018 ako vecne správny (§ 387 ods. 1, 2 zákona č.160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku; ďalej len „CSP“) a žalobkyni ako úspešnej strane v odvolacom konaní priznal náhradu trov odvolacieho konania.

14. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktoré uviedol v odôvodnení svojho rozsudku, spĺňajúceho podľa odvolacieho súdu všetky požiadavky podľa § 220 ods. 2 CSP, pričom súd prvej inštancie sa správne a presvedčivo argumentačne vysporiadal so skutkovým a právnym posúdením veci.

15. Ďalej poukázal na obsah listiny - odstúpenie od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. NR00486 zo dňa 11.11.2013, z ktorého vyplýva, že žalovaný od predmetnej zmluvy odstúpil v súlade s ust. čl. XII. ods. 5. zmluvy pre porušenie čl. VII. ods. 1. zmluvy, v zmysle ktorého sa konečný prijímateľ (žalobkyňa) zaväzuje riadne a v stanovenom termíne zrealizovať projekt a po celú dobu platnosti zmluvy plniť povinnosti z nej vyplývajúce a dodržiavať legislatívu ES a všeobecné záväzné právne predpisy SR. V zmysle už citovaného čl. XII. ods. 5., sa porušenie čl. VII. ods. 1

považuje za podstatné porušenie zmluvy. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného, v zmysle ktorej odstúpenie od zmluvy nemusí obsahovať odôvodnenie a v tomto kontexte poukázal na rozhodnutie NSSR sp. zn. 4Cdo 111/2008 zo dňa 30.06.2009. Mal za to, že predmetné rozhodnutie na prejednávanej vec nebolo možné aplikovať, nakoľko rieši odstúpenie od zmluvy v rovine občianskoprávnej, avšak zmluvný vzťah založený medzi účastníkmi je svojou povahou vzťahom obchodnoprávnym upraveným v ust. § 261 ods. 2 Obch. zák. Aj samotná zmluva v čl. XII. ods. 3 písm. b) poukazuje na ust. § 344 a nasl. Obch. zák. týkajúce sa odstúpenia od zmluvy.

16. Uviedol, že odstúpenie od zmluvy predstavuje jeden zo spôsobov zámiku nesplneného záväzku. Zmluvná strana môže od zmluvy odstúpiť iba z dôvodov predpokladaných v zmluve, a ak sa v zmluve nedohodli na možnosti odstúpenia, tak jedine z dôvodov vymedzených v Obch. zák., prípadne v osobitnom zákone. Odstúpenie od zmluvy sa uskutočňuje vo všetkých zákonom alebo zmluvou stanovených prípadoch jednostranným druhému účastníkovi adresovaným právnym úkonom, prejavujúcim vôľu zrušiť zmluvu, týmto spôsobom na základe uznaného dôvodu. Odvolací súd konštatoval, že je nevyhnutné, aby zmluvná strana, ktorá chce prejaviť vôľu smerujúcu k zániku záväzku odstúpením, jednoznačne vymedzila dôvod, pre ktorý od zmluvy odstupuje s vymedzením konkrétne zmluvnej povinnosti, ktorá bola druhou stranou určitým konaním alebo nekonaním porušená. Iba ak sú splnené tieto požiadavky, nastanú predpokladané účinky odstúpenia od zmluvy v podobe zániku záväzku. S ohľadom na sankčný charakter inštitútu odstúpenia je nevyhnutné, aby druhej zmluvnej strane bol známy dôvod odstúpenia (rozsudok NS SR sp. zn. 3Obdo 61/2016 zo dňa 30.11.2016). Určitosť tohto jednostranného právneho úkonu je nevyhnutná hlavne z dôvodu, aby zmluvná strana, ktorej je tento jednostranný právny úkon určený, vedela posúdiť, či dôvody vymedzené v odstúpení od zmluvy sú pre ňu akceptovateľné, alebo tieto dôvody neuznáva, a teda namieta platnosť odstúpenia od zmluvy, tak ako je to v tomto prípade.

17. Odvolací súd vo veci argumentácie žalovaného súvisiacej s porušením čl. VII. ods. 1 zmluvy a jeho tvrdeniami, že a/ investícia nie je v súlade s normami spoločenstva pre danú investíciu, b/ investícia sa musí využívať najmenej 5 rokov po podpise zmluvy, pričom nesmie prejsť podstatnou zmenou. Podľa žalovaného došlo k ovplyvneniu povahy investície, nakoľko v čase vykonávania kontroly žalovaným bola stavba naďalej vedená ako rozostavaná, napriek tomu, že došlo k vydaniu kolaudačného rozhodnutia, c/ že došlo k neoprávnenému zvýhodneniu iného subjektu, keď žalobkyňa neoznámila žalovanému zmenu dodávateľa stavebnej časti pôvodne vybraného vo výberovom konaní, d/ nebolo splnené kritérium, podľa ktorého musí žiadateľ preukázať vlastníctvo alebo iný právny vzťah oprávňujúci užívať predmet projektu najmenej 6 rokov po predložení žiadosti o NFP), odkázal na odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštalácie, s ktorým sa stotožnil ako v rovine skutkových zistení, ktoré zodpovedajú vykonanému dokazovaniu, tak aj v rovine právneho posúdenia, ktoré odvolací súd považuje za správne. Vzhľadom na uvedené, odvolací súd nevzhladol dôvod na to, aby sa od logických a správnych záverov súdu prvej inštalácie odkláňal. Súdom prvej inštalácie sa vo svojom rozhodnutí správne zamerail a následne aj vysporiadal iba s dôvodmi, ktoré žalovaného viedli k odstúpeniu od predmetnej zmluvy, pričom pri každom z týchto dôvodov aj náležite a zrozumiteľne vysvetlil, prečo nepovažuje ten ktorý dôvod, pre ktorý žalovaný od zmluvy odstúpil, za nepreukázaný, a teda aj nedôvodný.

18. Aj podľa odvolacieho súdu námietka žalovaného ohľadne nedodržania schváleného projektu, keď žalobkyňa do skladovej haly nezabudovala vstavaný chladiarenský box, nebola jasne špecifikovaná a sformulovaná, nakoľko žalovaný iba skonštatoval jeho nezabudovanie, avšak aj to len v súvislosti s tvrdeným porušením zmluvy v časti, že investícia musí byť využívaná najmenej 5 rokov, pričom nesmie prejsť podstatnou zmenou. Uvedené ustanovenie zmluvy, ktorého porušenie žalovaný namieta, však podľa odvolacieho súdu môže vykladať iba tak, že investícia nesmie prejsť podstatnou zmenou počas tejto 5 ročnej doby, počas ktorej má byť využívaná práve v súlade s investičným zámerom a nie inak. Práve 5 ročná lehota je garanciou toho, že poskytnutý nenávratný príspevok bude účelovo viazaný na jeho využitie v súlade s investičným zámerom.

19. Podľa odvolacieho súdu odvolacia námietka, že bol porušený čl. II. zmluvy, keď stavba - realizácia projektu nebola ukončená najneskôr v lehote troch rokov, keď uvádza, že dňa 19.12.2012 bolo na

predmetnú stavbu vydané len predčasné kolaudačné rozhodnutie, nebola v predmetnom odstúpení od zmluvy vôbec uvedená, napriek tomu sa s ňou súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vysporiadal. V tejto veci odvolací súd poukázal na znenie čl. II. zmluvy, podľa ktorého sa realizácia projektu považuje za ukončenú v deň podania poslednej žiadosti o platbu, pričom nie je sporné, že táto žiadosť v 3-ročnej lehote podaná bola. Článok II., tak ako ho interpretuje žalovaný, neviaže lehotu troch rokov, v ktorej má byť ukončená realizácia projektu na vydanie konečného kolaudačného rozhodnutia.

20. Rovnako ani námietka spočívajúca v porušení povinnosti vyplývajúcej z čl. VII. bod 14. zmluvy, keď žalobkyňa neinformovala žalovaného v lehote 15 dní o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu mať vplyv na riadne plnenie zmluvy, hoci žalovaná od zmluvy so spoločnosťou CHLADFRUCT, s.r.o., Nitra odstúpila dňa 31.01.2012, žalovaného o tom informovala až dňa 20.02.2012, t. j. 5 dní po uplynutí 15 dňovej lehoty, podľa odvolacieho súdu, tak ako je formulovaná v odvolaní, v odstúpení od zmluvy uvedená nebola, keď žalovaný v odstúpení iba uvádza, že žalobkyňa neoznámila žalovanému zmenu dodávateľa, čím došlo k neoprávnenému zvýhodneniu iného subjektu.

21. Podľa odvolacieho súdu vlastnícke právo, či už k rozostavanej stavbe alebo aj k skolaudovanej stavbe vždy svedčilo v prospech žalobkyne. Odvolací súd označil za správne vyriešenú aj otázku naliehavého právneho záujmu, hoci v prípade, ak by sa žalobkyňa žalobou domáhala iba priamo plnenia vo výške poslednej splátky, by si súd musel ako predbežnú otázku vyriešiť otázku platnosti odstúpenia od zmluvy, týmto by právne postavenie žalobkyne mohlo byť naďalej ohrozené, nakoľko samotný žalovaný tvrdil a preukázal, že proti žalobkyni inicioval správne konanie vo veci vrátenia neoprávnenej platby č. 600/123-SK/2014 zo dňa 08.02.2016. Keďže predbežné vyriešenie otázky platného odstúpenia od zmluvy by neriešilo právne záväzným spôsobom túto otázku aj v uvedenom správnom konaní, konštatoval, že naďalej existuje naliehavý právny záujem na takomto určení.

22. Odvolací súd v rámci svojho odôvodnenia poukázal na to, že dňa 13.06.2013 bola žalovaným vykonaná kontrola, ktorá bola zameraná na: a/ kontrolu existencie originálov účtovných dokladov, preukazujúcich výdavky a ich zaúčtovanie v účtovníctve KP, b/ kontrolu využívania predmetu projektu v súlade s cieľom projektu, kontrolu dodania spolufinancovaných produktov a poskytnutia služieb, c/ kontrolu súladu realizácie projektu s pravidlami pre obstarávanie, kontrolu existencie všetkých cenových ponúk, d/ kontrolu súladu realizácie projektu s podmienkami v zmluve, e/ preverenie odporúčaní OAP z požiadavky na vykonanie kontroly a f/ vyhotovenie fotodokumentácie. Žalovaným bolo skonštatované, že nebolo zistené porušenie rozhodujúcich ustanovení zmluvy o poskytnutí nenávratného príspevku a bol preukázaný súlad realizácie projektu s pravidlami pre obstarávanie a legislatívnu ES a všeobecne záväzné právne predpisy SR, pričom neboli zistené žiadne neoprávnené náklady. Odvolací súd na záver podotkol, že žiadna iná kontrola po kontrole zo dňa 13.06.2013 už zo strany žalovaného až do dňa 11.11.2013, kedy žalovaný od zmluvy odstúpil, vykonaná nebola.

23. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že náhradu trov odvolacieho konania priznal žalobkyni ako úspešnej strany v odvolacom konaní.

24. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, že súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

25. Podľa dovolateľa k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 429 písm. f/ CSP došlo tým, že Krajský súd v Nitre ako odvolací súd bol povinný v prejednávanej veci nariadiť pojednávanie a rozhodnúť mohol až na základe výsledkov z pojednávania v zmysle čl. 12 CSP. Podľa neho nebolo splnený ani jeden zákonný predpoklad, aby pojednávanie nebolo súdom nariadené argumentujúc § 177 ods. 2 CSP, v spojení s § 378 a § 385 ods. 1 CSP, podľa ktorého na pojednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje

dôležitý verejný záujem. Uviedol, že v danom prípade sa verejný záujem prejavil tak, že sa prejednávali veci súvisiace s poskytovaním verejných finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátneho rozpočtu SR v zmysle § 2 písm. a/ zákona č. 523/2004 Z.z., o rozpočtových pravidlách verejnej správy a Zmluva o poskytovaní nenávratného finančného príspevku okrem súkromnoprávneho charakteru obsahuje aj prvky verejnoprávneho charakteru.

26. Pokiaľ ide o dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa dovolateľa odvolací súd nesprávne právne vec posúdil v otázke existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, kompetencie správnych orgánov a výklade ustanovení zmluvy.

27. Podľa žalovaného určovacou žalobou v zmysle § 137 písm. c/ CSP môže byť určené len jestvovanie práva, právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti. Existenciu naliehavého právneho názoru musí v konaní preukázať žalobca, pričom naliehavý právny záujem musí existovať (byť preukázaný) nielen v čase začatia konania, ale aj v čase kedy bol rozsudok súdu vyhlásený, keďže zákon stanovuje určenie „či tu právo je alebo nie je“. Poukázal na to, že určovacia žaloba má zásadne povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. V danej súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a to sp. zn. 2Cdo 32/98, sp. zn. 2Cdo 131/2006 a sp. zn. 3Cdo 63/2009 a na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/655/2014. Ďalej bolo upozornené na to, že k napadnutému odstúpeniu od Zmluvy o NFP v zmysle § 345 Obz. došlo listom zo dňa 11.11.2013 doručeným žalobcovi dňa 20.11.2013, čím v zmysle § 349 Obz. zmluva o NFP zanikla, teda už došlo k porušeniu práva, prevencia už nemá zmysel a žalobca už žiada len o odstránenie dôsledkov porušenia práva, a teda aj z daného hľadiska určovacia žaloba je neprípustná. Bolo poukázané na čl. XII. bod 1 Zmluvy o NFP, podľa ktorého záväzky zo zmluvy zanikajú po uplynutí piatich rokov od vydania rozhodnutia o schválení žiadosti o NFP zo dňa 16.12.2009 podľa § 37 zákona č. 528/2008 Z.z., a čl. 72 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 s výnimkou prípadu uvedeného v čl. XII/2 a čl. XII/8 zmluvy. Podľa žalovaného predmetná Zmluva o NFP zo dňa 21.12.2009 a záväzky z nej vyplývajúce zanikli 16.12.2014, a teda podľa neho súdom naliehavý právny záujem neexistuje, resp. nemôže byť právo, právny vzťah súdom určený pri neexistencii zmluvného vzťahu ku dňu vydania rozhodnutia odvolacím súdom dňa 16.1.2020, čo súd v predmetnom rozsudku nevezal do úvahy, čím rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a teda súd sa odklonil od vyššie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe. Za nesprávne označil konštatovanie odvolacieho súdu (bod 50 rozsudku), že žalobkyňa sa mohla domáhať priamo plnenia a súd by otázku platnosti odstúpenia riešil ako predbežnú otázku, pričom ale zároveň tvrdí, že právne postavenie žalobkyne mohlo byť ohrozené z dôvodu správneho konania žalovaného vo veci vrátenia neoprávnenej platby a predbežné vyriešenie otázky platného odstúpenia od zmluvy by sa neriešilo právne záväzným spôsobom, a naďalej preto existuje naliehavý právny záujem. Podľa žalovaného v občianskoprávnom konaní mala byť žaloba podaná priamo na plnenie, ak nie, mala byť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu zamietnutá poukazom na to, že aj bez súkromnoprávnej žaloby v súdom konaní existujú opravné prostriedky (§ 56-69 Správneho poriadku). K zodpovedajúcej náprave možno dospieť aj inak ako určovacou žalobou a ani nie je účinnejšia. Právnu otázku špecifikoval nasledovne: „či žalobca a odvolací súd poukazom na správne konanie ako hrozby osvedčuje naliehavý právny záujem a či v rámci žaloby o plnenie je určovacia žaloba, ako to tvrdí odvolací súd, jediným riešením sporu aj v prípade, že zmluva ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu zanikla jednak odstúpením od zmluvy a jednak uplynutím času, na ktorý bola uzavretá, teda v rozpore s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Podľa jeho názoru mal súd správne žalobu zamietnuť.“

28. Podľa žalovaného rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci aj ohľadne určenia neplatného odstúpenia od Zmluvy o NFP, pričom sa odklonil od názoru vyjadreného v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 111/2008 zo dňa 30. júna 2006, podľa ktorého dohoda o odstúpení nemusí byť viazaná na existenciu nejakého dôvodu. Podľa neho odstúpenie ako jednostranný akt je platný v zmysle § 349 Obz. a čl. XII. bod 4 zmluvy o NFP doručením druhej strane, čo v predmetnom prípade bolo vykonané podaním zo dňa 11.11.2013 a doručené dňa

20.11.2013. V zmysle § 272 a § 344 Obz. odstúpenie aj dôvody stanovovala Zmluva o NFP a na tie bolo v odstúpení poukázané. Aj keby v odstúpení neboli uvedené dôvody podľa rozhodnutia NS SR je platné doručením druhej strane dňa 20.11.2013.

29. Dovolateľ poukázal na to, že na čerpanie verejných finančných prostriedkov sa uzatvárajú štandardné inominátne zmluvy podľa § 269 ods. 2 Obz. a osobitných právnych predpisov a nariadení EÚ a zákona č. 528/2008 Z.z., o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o pomoci a podpore“). Podľa uvedeného prijímateľ nenávratného finančného príspevku má povinnosť plniť zmluvu v presne stanovených termínoch podľa schváleného projektu (predmetu zmluvy), presne stanovenom mieste a zmeny môže realizovať len podľa v zmluve stanovených podmienok. Vzhľadom na to sa aplikuje § 324 ods. 1, § 335, § 340 ods. 1, § 349 ods. 1, 3, § 365, § 377 Obz. a Zákon o pomoci a podpore a nariadení EÚ.

30. Podľa žalovaného odvolacím súdom nebolo aplikované a rešpektované ani jedno z uvedených ustanovení Obchodného zákonníka, na ktoré poukázal v priebehu konania, nariadenia EÚ a ani Zákon o pomoci a podpore a nesprávne boli vykladané ustanovenia zmluvy a teda, že odvolací súd nesprávne právne vec posúdil. V závere dovolania žalovaný namieta jednotlivé body odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 37, 45,46, 47, 51 až 53). Dovolateľ označil interpretáciu čl. VII. ods. 1 Zmluvy? čl. II Zmluvy, (podľa ktorej sa realizácia projektu považuje za ukončenú v deň podania poslednej žiadosti o platbu a keďže bola podaná v trojročnej lehote podľa čl. 2 Zmluvy a neviaže sa na vydanie konečného kolaudačného rozhodnutia, je realizácia projektu ukončená)? čl. III bod 6 Zmluvy (podmienkou poskytnutia nenávratného finančného príspevku formou refundácie je dodržanie podmienok zmluvy, čo sa vzťahuje aj na čl. V bod 11, podľa ktorého sa výdavky v súlade s predloženým rozpočtom vyplatia v schválenej výške po splnení všetkých podmienok zmluvy)? čl. VII bod 14. Zmluvy (povinnosť prijímateľa oznamovať zmeny do 15 dní od vzniku predmetnej zmeny) a dôkazov s tým súvisiacich odvolacím súdom za nesprávnu. Dovolateľ doplnil, že okrem vykonanej kontroly dňa 13.6.2013, vykonal ešte finančnú kontrolu v dňoch 17.10. 2014 a 20.3.2015, podľa ktorej boli zistené nedostatky s výsledkom, že žalobkyňa nezrealizovala stavebnú časť projektu a výdavok vo výške 548 009,14 eur bol označený za neoprávnený.

31. Žalovaný tiež navrhol, aby dovolací súd postupoval podľa § 444 ods. 1 CSP a rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu neehospodárneho prípadného opätovného vymáhania vyplatených platieb zo štátneho rozpočtu SR a fondov EÚ resp. aj skončenia správneho konania v danej veci.

32. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu v spojitosti s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie, resp. aby zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že sám vo veci rozhodne.

33. K dovolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa a uviedla, že podané dovolanie je procesne neprípustné, nakoľko žalovaný dovolanie neodôvodnil prípustnými dovolacími dôvodmi, pričom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom v zmysle § 431 až 435 CSP, a preto je daný dôvod na odmietnutie dovolania, prípadne na jeho zamietnutie pre jeho nedôvodnosť. Zároveň si uplatnila nárok na náhradu trov konania dovolacieho konania v plnom rozsahu. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP uviedla, že podľa nej nebol splnený ani jeden zákonný predpoklad v zmysle § 385 ods. 1 CSP v dôsledku, ktorého by odvolaciemu súdu vznikla procesná povinnosť nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Bolo poukázané na to, že odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie v plnom rozsahu, a teda nebolo potrebné opakovať alebo doplniť dokazovanie. Tak isto nebolo možné daný prípad považovať za vec dôležitého verejného záujmu, nakoľko rozhodnutie má dopad iba na úzky okruh osôb (strany sporu). Podľa žalobkyne nie je daná ani prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Má za to, že odvolací súd nemal možnosť sa zaoberať námietkami, ktoré uplatnil prvýkrát až v dovolaní, nakoľko ich neuplatnil v rámci podaného odvolania. Z pohľadu žalobkyne nie je možné v takomto prípade podrobiť prieskumu rozhodnutie odvolacieho súdu, nakoľko žalovaný mal možnosť dané námietky uplatniť skôr než v podanom dovolaní (naliehavý právny záujem,

právomoc rozhodnúť spor). Podľa žalobkyne žalovaný dostatočným spôsobom nevymedzil, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva a neoznačil ani ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v dovolacom konaní v zmysle § 429 ods. 2 písm. b/ CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

35. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

36. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

37. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

38. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

39. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

40. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

41. Žalovaný uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietol, že Krajský súd v Nitre ako odvolací súd bol povinný v prejednávanej veci nariadiť pojednávanie argumentujúc § 177 ods. 2 CSP v spojení s § 378 a § 385 ods. 1 CSP a rozhodnúť mohol až na základe výsledkov z pojednávania v zmysle čl. 12 CSP.

42. S poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd konštatuje, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

43. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so

súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu namietal, že odvolací súd nenariadil v prejednávanej veci pojednávanie a rozhodnúť mohol až na základe jeho výsledkov.

44. Podľa ustanovenia § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 384 ods. 1 CSP). Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie (§ 384 ods. 2 CSP), a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (§ 384 ods. 3 CSP). O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd

45. Väzanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), sa vzťahuje na skutkové zistenia uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd ich môže zmeniť alebo doplniť, prípadne inak modifikovať iba po vykonaní, t. j. po opakovaní alebo doplnení dokazovania. Podmienenie zmeny skutkových záverov súdu prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva zo zásady priamosti a ústnosti civilného sporového konania. V prejednávanej veci ohľadne určenia neplatnosti odstúpenia od zmluvy a o zaplatenie 6398,22 eur s príslušenstvom však odvolací súd skutkové zistenia súdu prvej inštancie nijako nespochybnil. Opakovaním dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie sa v zmysle ustanovenia § 384 ods. 1 CSP rozumie opakovanie nie všetkých dôkazov, na ktorých je rozhodnutie odvolacieho súdu založené, ale iba takých dôkazov, o výsledkoch správnosti ktorých má odvolací súd pochybnosti. Odvolací súd v rámci svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav dostatočne a na základe vykonaných dôkazov dospel súd prvej inštancie k správnym skutkovým zisteniam. Odvolací súd sa teda so skutkovými závermi súdu prvej inštancie stotožnil, preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať a ani dopĺňať (§ 384 ods. 1 CSP), pričom dovolací súd zároveň poukazuje aj na to, že vec bola verejne prejednaná v konaní pred súdom prvej inštancie s tým, že žalovaný sa zúčastnil nariadených pojednávaní a bola mu aj daná rozsiahla možnosť na uplatňovanie jeho procesných práv.

46. Čo sa týka otázky verejného záujmu, ktorým dovolateľ primárne argumentuje, dovolací súd považuje daný dôvod tiež za neopodstatnený. Vo všeobecnom ponímaní existencia dôležitého verejného záujmu je dôvodom na nariadenie pojednávania vtedy, ak by otázky, ktoré sú predmetom konania, mohli mať širší spoločenský dopad a týkali by sa väčšieho okruhu subjektov (Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 8. februára 2012, sp. zn. 6Cdo 227/2011). Dovolací súd uvádza, že predmetné ustanovenie necháva odvolacím senátom na voľnú úvahu, kedy nariadia pojednávanie z dôvodu dôležitého verejného záujmu. Spravidla pôjde o veci týkajúce sa v rôznych súvislostiach väčšieho okruhu osôb, napríklad spory týkajúce sa územného celku, sídliska atď. (Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. septembra 2010, sp. zn. 2Cdo 45/2010). Dovolací súd konštatuje, že v danom prípade nevzhliada dôvody, pre ktoré by bolo nevyhnutné nariadiť pojednávanie pred odvolacím súdom, nakoľko v zmysle judikatúry verejný záujem je daný, ak predmetom konania sú otázky, ktoré by mohli mať širší spoločenský dopad alebo by sa dotkli väčšieho okruhu osôb. Uvedené dôvody pre nariadenie pojednávania odvolacím súdom v danej veci neboli dovolacím súdom zistené, a to aj napriek tomu, že predmetom konania je určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy, na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý nenávratný finančný príspevok, resp. že ide o hospodárenie s verejnými finančnými prostriedkami z fondov Európskej únie. Dovolací súd zdôrazňuje, že v predmetnej veci ide o prípad, v rámci ktorého sú predmetom sporné otázky týkajúce sa konkrétnej zmluvy, a to Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. NR00486 uzatvorenej dňa 21.12.2009 podľa § 35 a § 38 Zákona o pomoci a podpore a podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, a to ohľadne plnenia konkrétnych práv a povinností a ich účinkov, ktoré môžu vyvolať zodpovedajúci právny následok iba medzi zmluvnými stranami (žalobkyňou a žalovaným). Inak

povedané nejedná sa o vec, ktorá by sa týkala väčšieho okruhu osôb tak, ako to má na mysli verejný záujem. Vyššie uvedená zmluva a ani spor z nej vyvolaný nemá zovšeobecňujúci charakter a prejednávacia vec sa netýka ani sporu o národný projekt v zmysle § 16, či o veľký projekt v zmysle § 18 a § 19 Zákona o pomoci a podpore, ktorý by mohol mať širší dopad na viacero subjektov.

47. Keďže odvolací súd nezistil ani existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania (§ 384 ods. 2 a 3 CSP) a pre povinné nariadenie pojednávania na odvolacom súde v danom prípade nebol daný dôvod (vec bola verejne prejednaná pred súdom prvej inštancie, odvolací súd nedoplnoval, ani neopakoval dokazovanie, pričom sa plne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie v zistenom skutkovom stave i v právnom posúdení a verejné prejednanie veci pred odvolacím súdom v danom prípade nebolo vo verejnom záujme pre jej užší, nezovšeobecňujúci dopad, keďže vec má dopad iba pre konkrétne zmluvné strany, pričom navyše pred odvolacím súdom nedošlo oproti verejnému prejednaniu veci pred súdom prvej inštancie k žiadnym zmenám v skutkovom, či právnom posúdení veci), rozhodnutie o veci odvolacím súdom v tomto prípade bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriechil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto dovolacia námietka žalovaného, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Keďže dovolací súd existenciu vady vytýkanej žalovaným podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá by inak zakladala prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania, nezistil, dospel k záveru, že podané dovolanie je v tejto časti dôvodov neprípustné.

48. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. namieta nesprávne právne posúdenie, pri ktorom riešení sa súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa dovolateľa odvolací súd nesprávne právne vec posúdil v otázke existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, kompetencie správnych orgánov a výklade ustanovení zmluvy.

49. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je daná len vtedy, ak sa odvolací súd pri vyriešení právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

50. Ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (k tomu vid' R 83/2018).

51. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o právnu otázku, teda v žiadnom prípade nemôže ísť o skutkovú otázku. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, nie o právnu otázku, ktorá podľa dovolateľa mala byť riešená. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

52. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, resp. ktorú otázku posudzoval rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku, a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. Namietaná právna otázka môže vyplývať aj z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor

procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu však „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019).

53. Ohľadne nesprávneho právneho posúdenia ako prvé dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu. Podľa žalovaného určovacou žalobou v zmysle § 137 písm. c/ CSP môže byť určené len jestvovanie práva, právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulé a ani do budúcnosti. Existenciu naliehavého právneho názoru musí v konaní preukázať žalobca, pričom naliehavý právny záujem musí existovať (byť preukázaný) nielen v čase začatia konania, ale aj v čase kedy bol rozsudok súdu vyhlásený, keďže zákon stanovuje určenie „či tu právo je alebo nie je“. Poukázal na to, že určovacia žaloba má zásadne povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnenému postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. V danej súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a to sp. zn. 2Cdo 32/98, sp. zn. 2Cdo 131/2006 a sp. zn. 3Cdo 63/2009 a na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/655/2014. Za nesprávny právny názor označil aj právny záver spočívajúci v tom, že v danom prípade je podaná určovacia žaloba a žaloba o plnenie, pričom podľa neho mala byť podaná priamo len žaloba o plnenie argumentujúc tým, že aj bez súkromnoprávnej žaloby v súdnom konaní existujú opravné prostriedky (§ 56-69 Správneho poriadku) a aj Správny súdny poriadok podľa § 70 Správneho poriadku, ktoré účastník správneho konania má právo uplatňovať a že k zodpovedajúcej náprave možno dospieť aj inak ako určovacou žalobou a ani nie je účinnejšia. Právnu otázku formuloval dovolateľ nasledovne: „či žalobca a odvolací súd poukazom na správne konanie ako hrozby osvedčuje naliehavý právny záujem a či v rámci žaloby o plnenie je určovacia žaloba, ako to tvrdí odvolací súd, jediným riešením sporu aj v prípade, že zmluva ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu zanikla jednak odstúpením od zmluvy a jednak uplynutím času, na ktorý bola uzavretá, teda v rozpore s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. ?“

54. Podľa § 137 CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o: a) splnení povinnosti, b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

55. Ohľadne posúdenia danosti naliehavého právneho záujmu dovolací súd uvádza, že žaloba bola podaná na súde prvej inštancie dňa 9.6. 2014, t.j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Podľa právnej úpravy platnej do 30. júna 2016 bolo podľa § 80 písm. c) OSP možné žalobou uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Oproti pôvodnej právnej úprave v OSP, nová právna úprava podľa CSP rozlišuje žaloby na určenie práva (§ 137 písm. c/ CSP) a žaloby na určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d/ CSP). U žalôb na určenie práva nová právna úprava zotrvala na preukázaní naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (s výnimkou ak tento naliehavý záujem vyplýva z osobitného predpisu). U žalôb na určenie právnej skutočnosti podmienila nová právna úprava možnosť ich podania vtedy, ak požadované určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu. Podľa novej právnej úpravy nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu. Táto právna úprava však nebola v čase podania žaloby účinná; teda súd prvej inštancie musel úkony strán sporu (§ 470 ods. 2 CSP) posudzovať podľa účinkov a podmienok uvedených v OSP v znení účinnom v čase ich uskutočnenia. Bolo preto potrebné osvedčiť naliehavý právny záujem výlučne vo vzťahu k pôvodne predvídanému postupu v ust. § 80 písm. c/ OSP (rozhodnutia NS SR sp. zn. 6Cdo 15/2017, sp. zn. 6Cdo 30/2018, sp. zn. 4 Cdo/17/2019, sp. zn. 9Cdo/7/2021 a sp. zn. 5Obo 12/2018). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súdna prax pozná rozhodovanie žalôb o určení neplatnosti odstúpenia od zmluvy (por. napr. sp. zn. 1Cdo 208/2018, sp. zn. 6Cdo 392/2013, sp. zn. 4Cdo 111/2008, sp. zn. 4Cdo 17/2019). Navyiac samotný dovolateľ v podanej otázke vnútorne rozporne tvrdí, že zmluva ku dňu rozhodnutia odvolacieho

súdu zanikla jednak odstúpením od zmluvy a jednak uplynutím času, na ktorý bola uzavretá. Uvedená zmluva však mohla zaniknúť buď na základe platného odstúpenia od nej jednou zo strán zmluvy a ak k takémuto zániku nedošlo (napr. pre neplatnosť odstúpenia od zmluvy), mohla zaniknúť uplynutím času, na ktorý bola uzavretá. Nemohlo však dôjsť súčasne k zániku z oboch týchto dôvodov, a teda k rôznym dátumom možného zániku zmluvy. Pre uvedenú zjavnú spornosť okamihu zániku zmluvy je pre strany sporu v danom prípade otázkou podstatnou pre posúdenie existencie práv a povinností z nej (napr. právo žalobkyne a na druhej strane povinnosť žalovaného na poskytnutie príspevku, ale prípadne aj iných práv a povinností zo zmluvy), otázka posúdenia platnosti odstúpenia žalovaného od predmetnej zmluvy (ktorou sa vyrieši otázka trvania zmluvy a súčasne existencie, či trvania práv i povinností z nej vyplývajúcich). Jej vyriešenie môže prispieť k odstráneniu ďalších sporov týkajúcich sa práve plnenia zmluvných práv a povinností. I uvedená skutočnosť osvedčuje záujem na požadovanom určení.

56. Dovolateľ za nesprávny právny názor označil aj právny záver spočívajúci v tom, že v danom prípade je podaná určovací žaloba a žaloba o plnenie, pričom podľa neho mala byť podaná priamo len žaloba o plnenie argumentujúc tým, že aj bez súkromnoprávnej žaloby v súdom konaní existujú opravné prostriedky (§ 56-69 Správneho poriadku) a aj Správny súdny poriadok podľa § 70 Správneho poriadku, ktoré účastník správneho konania má právo uplatňovať, a že k zodpovedajúcej náprave možno dospieť aj inak ako určovacou žalobou a ani nie je účinnejšia. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v správnom konaní sa riešia odlišné otázky ako v žalobe občianskoprávnej, či obchodnoprávnej. V tomto smere treba zobrať na zreteľ, že predmetná zmluva má charakter súkromnoprávnej zmluvy uzavretej podľa Obchodného zákonníka, pričom v danom prípade sa platnosť odstúpenia od nej posudzovala s prihliadnutím na jej obsah, obsah odstúpenia a existencie porušenia odstúpením od zmluvy sankcionovanej zmluvnej povinnosti. V správnom konaní sa riešia otázky verejného práva - týkajúce sa v danom prípade napr. porušenia finančnej disciplíny pri nakladaní s verejnoprávnymi prostriedkami.

57. Dovolací súd má za to, že je možné podať žalobu o určenie a zároveň sa dožadovať aj poskytnutia plnenia. V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie sp. zn. 6Cdo 392/2013 v obdobnej veci, v ktorom súd odkázal na rozhodnutie uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40, ročník 1996, zošit 4 (predmetom konania bola žaloba o určenie platnosti odstúpenia od zmluvy). Súd tu vyslovil právny názor, podľa ktorého zásadne síce platí, že možnosť žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej; tento predpoklad však nemožno chápať všeobecne. Ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny pomer napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú - pri možnosti žaloby na plnenie - možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale viedla by len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak sa určovacou žalobou vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy účastníkov a predíde sa tak prípadne ďalším sporom o plnenie alebo ak žalobou na plnenie nemožno riešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu alebo práva, treba pripustiť určovaciu žalobu aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 14. apríla 2021, sp. zn. 9Cdo/7/2021). Možno konštatovať, že uvedené je naplnené aj v predmetnej veci, pričom nemožno uzavrieť, že by sa v danej veci odvolací súd odchýlil pri posudzovaní naliehavosti právneho záujmu na požadovanom určení od doterajšej súdnej praxe.

58. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že v danom prípade žalobkyňa existenciu naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti odstúpenia od zmluvy tvrdila a dostatočným spôsobom preukázala poukazom na žiadosť žalovaného o vrátenie vyplatených finančných prostriedkov a na oznámenie žalovaného o začatí správneho konania vo veci vrátenia neoprávnenej platby č. 600/123-SK/2014 zo dňa 8.02.2016. Dovolací súd nesúhlasí s tvrdením dovolateľa, že predmetnou určovacou žalobou sa má zabrániť správnomu orgánu vykonávať činnosť v rámci jeho kompetencii a osobitných právnych predpisov. Práve naopak, predmetnou určovacou žalobou spojenou so žalobou o plnenie je naplnený predpoklad účelu určovacej žaloby, ktorým je v zmysle § 137 CSP zabrániť iným žalobám, ktoré s konečnou platnosťou nevyriešia vzťahy medzi účastníkmi, ale naopak vyvolávajú (alebo môžu vyvolať) ďalšie spory. V danom prípade bolo začaté aj správne konanie vedené pod sp. zn. č. 600/123-Rpr/14, pričom z obsahu súdneho spisu vyplýva, že predmetné správne konanie začaté voči žalobkyni (Andrei Belanovej) dňa 16.02.2016, č.j. 600/123-SK/2014 vo veci vrátenia neoprávnenej platby je podľa

§ 29 ods. 1 Správneho poriadku prerušené do ukončenia konania o predbežnej otázke (č. k. 15Cb/124/2014 vedeného na Okresnom súde Nové Zámky), a to o otázke platnosti odstúpenia od predmetnej zmluvy pre porušenie zmluvných povinností, ktorú otázku súd v správnom konaní, ako už bolo uvedené vyššie, nerieši. Po jej vyriešení odpadne dôvod prerušenia uvedeného správneho konania.

59. Rozhodnutia, na ktoré sa v danej súvislosti riešenia otázky naliehavého právneho záujmu odvoláva žalovaný (sp. zn. 2Cdo 32/98, sp. zn. 2Cdo 131/2006, sp. zn. 3Cdo 63/2009), dovolací súd nepovažuje v danej veci za aplikovateľné, nakoľko sa v nich jedná o spory postavené na inom skutkovom základe, a tiež z dôvodu, že dovolací súd v bodoch 55. až 58. podrobne uviedol a poukázal na existujúcu judikatúru, ktorá pozná rozhodovanie žalôb o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy (por. napr. sp. zn. 1Cdo 208/2018, sp. zn. 6Cdo 392/2013, sp. zn. 4Cdo 111/2008, sp. zn. 4Cdo 17/2019). Dovolací súd ďalej uvádza, že rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/655/2014 nespĺňa definíciu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“, nakoľko sa za ňu považujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

60. Dovolací súd ešte poznamenáva, že porovnaním obsahu odvolania a dovolania zistil, že v rámci odvolania k otázke existencie naliehavého právneho záujmu žalovaný namieta len to, že podľa neho žaloba o určenie nie je spravidla opodstatnená tam, kde je možné domáhať sa ochrany žalobou na plnenie, ako je to v tomto prípade. Avšak z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaný v rámci podaného dovolania namieta a poukazuje na skutočnosti, ktoré v rámci odvolacieho konania nenamietal, neuplatnil. Jedná sa o nasledovné skutočnosti:

a/ bolo upozornené na to, že k napadnutému odstúpeniu od zmluvy i NFP v zmysle § 345 Obz., došlo listom zo dňa 11.11.2013 doručeným žalobcovi dňa 20.11.2013, čím v zmysle § 349 Obz. Zmluva o NFP zanikla, teda už došlo k porušeniu práva, prevencia už podľa žalovaného nemá zmysel a žalobkyňa už žiada len o odstránenie dôsledkov porušenia práva, a teda aj z daného hľadiska určovací žaloba je neprípustná,

b/ bolo poukázané na čl. XII. bod 1 Zmluvy o NFP, podľa ktorého záväzky zo zmluvy zanikajú po uplynutí piatich rokov od vydania rozhodnutia o schválení žiadosti o NFP zo dňa 16.12.2009 podľa § 37 zákona č. 528/2008 Z.z. a čl. 72 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 s výnimkou prípadu uvedeného v čl. XII/2 a čl. XII/8 zmluvy a teda ak Zmluva o NFP zo dňa 21.12.2009 a záväzky z nej vyplývajúce zanikli 16.12.2014, podľa žalovaného súdom naliehavý právny záujem neexistuje, resp. nemôže byť právo, právny vzťah súdom určený pri neexistencii zmluvného vzťahu ku dňu vydania rozhodnutia odvolacím súdom dňa 16.1.2020, čo súd v predmetnom rozsudku nevzal do úvahy, čím rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Dovolací súd konštatuje, že takéto námietky nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania, nakoľko odvolací súd, ktorý bol viazaný odvolacími dôvodmi, nemal možnosť sa uvedenými námietkami žalovaného zaoberať, a teda ani k nim nezaujal stanovisko, nakoľko boli prvýkrát prezentované až v rámci podaného dovolania. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a dovolateľ sa môže v dovolaní argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol v rámci odvolania ako riadneho opravného prostriedku, a ktoré boli hlavne posudzované odvolacím súdom. Dovolateľ dané námietky neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal (viď sp. zn. 4Cdo/17/2019).

61. Ďalej dovolací súd považuje za potrebné v súvislosti s namietaným naliehavým právnym záujmom vo veci určovacej žaloby, namietanej kompetencie správnych orgánov preferujúci názor, že k náprave možno dospieť aj inak ako určovacou žalobou, a to v rámci správneho konania uviesť, že s daným právnym názorom žalovaného nemožno súhlasiť.

62. Je nepochybné, že v zmysle § 15 ods. 1 zák. č. 528/2008 Z.z., sa úspešnému predkladateľovi žiadosti pomoc, resp. podpora poskytuje na základe súkromnoprávneho vzťahu, ktorý vychádza zo zmluvy uzavretej podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Žalovaný vystupuje v pozícii orgánu verejnej správy, t.j. ako riadiaci orgán, ktorý zverenú finančnú správu spravuje s dohľadovým vrchnostenským oprávnením, ktoré mu vyplýva najmä z ustanovení § 24b a nasl. zák. č. 528/2008 Z.z. (výkon dohľadu nad plnením podmienok poskytnutia pomoci a podpory, súlad platby a súvisiacej

dokumentácie so záväznými predpismi, či hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť použitia pomoci a podpory), resp. § 26 zák. č. 528/2008 Z.z. (výkon ochrany finančných záujmov vrátane zistenia nezrovnalostí). Pokiaľ v rámci výkonu svojich oprávnení žalovaný z pozície riadiaceho orgánu zistí existenciu nezrovnalosti, je povinný túto skutočnosť oznámiť žalobcovi ako prijímateľovi (viď § 26 ods. 3 zák. č. 528/2008 Z.z.) prostredníctvom tzv. Správy o zistenej nezrovnalosti. Zákon oprávňuje žalovaného, v prípade tvrdeného porušenia pravidiel a postupov verejného obstarávania, aby v tomto štádiu výkonu dohľadových oprávnení mohol žalobca popri oznámení o zistenej nezrovnalosti vyzvať na vrátenie poskytnutého príspevku alebo jeho časti na predmet zákazky (§ 27a ods. 1 zák. č. 528/2008 Z.z.), resp. pozastaviť, zamietnuť alebo upraviť výšku platby pre projekt alebo jeho časť (§ 7 ods. 6 zák. č. 528/2008 Z.z.).

63. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že listom zo dňa 11.11.2013 č. 400/5589/2013 žalovaný oznámil žalobkyni, že odstupuje od Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, a to v súlade s článkom XII. ods. 3 písm. b) Zmluvy. Z obsahu odstúpenia vyplýva, že žalobkyňa porušila článok VII. ods. 1 Zmluvy (riadne a v stanovenom termíne zrealizovať projekt a dodržiavať legislatívu ES a všeobecne záväzné predpisy SR), ods. 9 (že investičná operácia sa bude využívať a neprejde podstatnou zmenou) a ods. 14 (informovať PPA o všetkých ďalších skutočnostiach) Zmluvy a článok VIII. ods. 2 a 3 Zmluvy (povinnosť realizovať projekt s normami Spoločenstva pre danú investíciu a zachovať vlastnícke právo, resp. iný právny vzťah), pričom porušenie týchto ustanovení sa považuje za podstatné porušenie zmluvy, v dôsledku ktorých je žalovaný oprávnený odstúpiť od zmluvy.

64. Z uvedeného vyplýva, že dovolateľ neodôvodil odstúpenie od zmluvy porušením finančnej disciplíny (§ 31 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy) zo strany žalobkyne, ktoré porušenie je správnym, teda verejnoprávnym deliktom, ale dôvodil dôvodmi uvedenými v Zmluve o poskytnutí NFP, ktoré porušenie zmluvných povinností je súkromnoprávnym deliktom. Z uvedeného teda vyplýva, že poskytnuté finančné prostriedky žalobkyni vo forme nenávratného finančného príspevku majú síce verejnoprávny charakter, avšak samotné poskytnutie týchto prostriedkov poskytovateľom prijímateľovi sa spravuje režimom zmluvy uzatvorenej podľa Obchodného zákonníka, ktorá zmluva presne upravuje aj možnosť odstúpenia poskytovateľa NFP od zmluvy, dôvody, kedy tak poskytovateľ môže urobiť, ako aj právne následky odstúpenia poskytovateľa od zmluvy o poskytnutí NFP (viď rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Sžfk/62/2018). Ako už bolo uvedené v rámci správneho konania sa neprejednáva určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy ako dôsledok porušenia povinnosti zo Zmluvy o poskytnutí NFP uzavretej podľa Obchodného zákonníka.

65. V dôsledku vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ohľadne posúdenia danosti naliehavého právneho záujmu vo vzťahu k určovacej žalobe a žalobe o plnenie a ani k odklonu vo veci posúdenia kompetencií správnych orgánov.

66. V bodoch 29. až 32 dovolania dovolateľ namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a v tejto spojitosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/111/2008 zo dňa 30. júna 2006, podľa ktorého dohoda o odstúpení nemusí byť viazaná na existenciu nejakého dôvodu, pričom vo zvyšku argumentuje definíciou jednostranného právneho aktu, okolnosťami ohľadne doručenia predmetného odstúpenia od Zmluvy o NFP a dôvodmi stanovenými v Zmluve o NFP. Podľa neho sa mali aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka (§ 324 ods. 1, § 335, § 340 ods. 1, § 349 ods. 1, 3, § 365, § 377 Obz.), Zákon o pomoci a podpore a nariadenia EÚ. Výtkol, že odvolací súdom boli nesprávne vykladané ustanovenia Zmluvy o NFP odkazujúc na čl. VII. ods.1 Zmluvy? čl. II Zmluvy? čl. III bod 6 Zmluvy a čl. VII bod 14. Zmluvy o NFP. Uvedené rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/111/2008, na ktoré poukazuje žalovaný v podanom dovolaní sa týka odstúpenia od občianskoprávnej zmluvy podľa § 48 Občianskeho zákonníka. V danom prípade ide však o obchodnoprávnu zmluvu. Obchodný zákonník v § 344 až 351 obsahuje všeobecnú a ucelenú úpravu odstúpenia od zmluvy v prípade porušenia zmluvných povinností, prípadne hrozby takéhoto porušenia v obchodných vzťahoch. Úprava odstúpenia od zmluvy obsiahnutá v Občianskom zákonníku (§ 48, § 49 a § 497) sa na obchodné vzťahy nepoužije. Osobitná úprava odstúpenia od

zmluvy pri jednotlivých typoch zmlúv má prednosť pred uvedenou všeobecnou úpravou. Podľa Občianskeho zákonníka (§ 48 ods. 2) odstúpenie od zmluvy spôsobuje zánik zmluvy od počiatku (ex tunc), účinky odstúpenia od zmluvy v obchodných vzťahoch nastávajú okamihom odstúpenia (ex nunc). Odstúpenie od zmluvy v prípadoch porušenia zmluvných povinností má zodpovednostný (sankčný) charakter. Obchodný zákonník pozná aj odstúpenia od zmluvy, keď zmluvná povinnosť nebola porušená (napr. § 356, § 547, § 552 Obz). Zmluvné strany sa môžu aj dohodnúť na podmienkach a dôvodoch odstúpenia od zmluvy, ktoré sa neviažu na porušenie povinnosti. Teda možno rozlišovať právo odstúpiť od zmluvy v prípadoch ustanovených zákonom alebo zmluvou a odstúpenie od zmluvy viazané na porušenie povinnosti, ale aj odstúpenie od zmluvy neviazané na porušenie povinnosti. Zmluvná strana však môže odstúpiť od zmluvy len, ak jej takéto právo vyplýva zo zmluvy, alebo v prípade, keď to ustanovuje zákon, t.j. Obchodný zákonník alebo iný zákon.

67. K vyššie uvedenému dovolací súd jednak poznamenáva, že žalovaný ohľadne hore uvedeného nešpecifikoval právnu otázku tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pričom namieta len nesprávne právne posúdenie bez toho, aby naformuloval konkrétnu právnu otázku, ktorú mal odvolací súd nesprávne riešiť, a zároveň špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (k tomu viď R 83/2018). Inak povedané dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, porov. § 432 ods. 2 CSP), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v súdnom konaní. Z obsahu jeho dovolania vyplýva, že vo svojej podstate namieta nesprávnosť skutkových zistení. Za nesprávne právne posúdenie nemožno považovať to, ak dovolateľ tvrdí, že odvolací súd z vykonaného dokazovania nezistil správne skutkový stav a vec preto nesprávne právne posúdil, a to vo vzťahu k riešeniu niektorej právnej otázky. Dovolateľ v tejto časti dovolania namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov, nenamieta riešenie právnej otázky, nakoľko ju ani nevymedzil.

68. Za relevantné vymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s ust. § 432 ods. 1 a 2 CSP podľa dovolacieho súdu nemožno považovať argumenty žalovaného v dovolaní, z ktorých je zrejmá v zásade len jeho nespokojnosť s vyvedením iných skutkových zistení a záverov než ním predkladaných v konaní pred súdom prvej inštancie, resp. v odvolacom konaní. Výklad úkonu odstúpenia, ako aj naplnenie predpokladov jeho platnosti, by predstavoval zisťovanie obsahu tohto úkonu ako súčasť skutkového stavu veci.

69. Dovolací súd nevykonáva dokazovanie, nezisťuje skutkový stav, ale vychádza zo stavu zisteného nižšími súdmi. K tomu dovolací súd len poznamenáva, že samotný výklad zmluvy (vrátane jej príloh) a v nej dojednaných pojmov, ako aj naplnenie predpokladov ich existencie, či posúdenie povahy týchto úkonov, predstavuje zisťovanie obsahu zmluvy ako súčasť skutkového stavu veci, a teda nejedná sa o preskúvanie správnosti alebo nesprávnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom (k tomu viď aj 4Obdo/45/2017).

70. Keďže dovolateľ ďalšiu právnu otázku nevymedzil (iba vo vzťahu k danosti naliehavého právneho záujmu), nemohol najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd; preto dovolací súd dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol, nakoľko dovolateľ nevymedzil predmetný dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

71. Záverom dovolací súd uzaviera, že postupom dovolacieho súdu nedošlo k vade zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorá by zakladala porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces. Dovolací súd preto dovolanie žalovaného v časti týkajúcej sa dôvodu § 420 písm. f/ CSP odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné. Zároveň dovolanie žalovaného vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd taktiež ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP, a to ohľadne nesprávneho právneho posúdenia otázky existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, avšak vo zvyšku dovolanie odmietol podľa § 447

písm. f/ CSP, keďže dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Keďže dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol, nepovažoval za dôvodné rozhodovať o jeho návrhu na odklad dovolaním napadnutého rozhodnutia.

72. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

73. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.